

Žemaitiu bėndrėnėš rašėbas princėpā

Šindėnėnis žemaitiu rašėš tē pastatėts ont vėsu žemaitiu tarmiū keravuojėma. Kuožnos tor rašėtė sava tarmie. Parėngti rašėbas pagrindā tē gera pamūrenka kāp taisėklingā rašėtė ē dūd vėnuoda sėstema. Tas vėskis tē poikė, kuol sėkāma užrašėtė tik paskėrus autuoriu darbus, ale kalba nie tik vėnuos asabas rėkals.

Veizont i žemaitiu kalbuos ēšlėkėma, rėk žėnuotė kas dedas vėsam svietė. Seniau atruodė, ka gana ateiktė nauduotojū aplinka anuo kalbuo ē tas rėkalava daug žmuoniū, ka vėskoņ spietė ēšverstė. Jė dabā ētomiem tū kelio, ta vėsor torietom atsirastė bėnt jau 6 aplinkas žemaitiu tarmiem. Tėk nie žmuoniū, katrė jimtomės tuokė darba, vuo jė ēr jimtomės, ta rasās nūskriaustas tarmės, katruos būs nāatstuovautas. Jė būtom vėnuoda rašėba, ta bėnt jau galietom žemaitė karto sosiestė pri vėnuos aplinkuos ēr anoņ ēšgražintė.

Naujės teknuoluogėjės dūd nā vėn galėmėbuos, vuo sėkio ēr rėkalavėmus kalbā. Dabartėnės kalbas tē skaitmenėzūnamas, ka tekstā kėtuom kalbuom būtom paprastā pargoldėti i gimta ruoda. Paprasti duokomėntā ateitie galies būtė pateiktė gimtuo ruoduo pasinauduojos alektruonėnės vertiejės. Tuos kalbas, katruos tories tuokės galėmėbės ēr ēšlėks. Žemaitiu kalba šėtuo vėtuo stėprė atsilėkt. Net nā atsilėkt, vuo ēt i šuona.

Kas lauk kalbuos, jė vėsi rašėš skėrtingā:

- nāgalies rašėtė žemaitėškā juokė vaduovielė a pateiktė kėtuokės medeguos ēš autuoriu kolektīva
- nāgalies kortė alektruonėnė vertiejė (pvz., google translate)
- nāgalies torietė rašėbas taisėtuojė (en. Spellchecker)
- nāgalies pargoldėtė pruogramu aplinkū žemaitėškā

So bėndrėnė rašėba tuos vėsas pruoblemas ēšsprėndamas. Sėkio parėt ē krėtėka:

- tas kors bėndrėnė kalba
- nāužfėksūti tarmiū ēšskėrtėnomā būs skatėnami ninktė

Tor būtė apmėslītė vėsi mėnosā, vuo jė ĩr galėmībės, ta stėlgtės anū ėšvėngtė. Ta princėpā deliuotūs sekontė:

- bėndrėnė rašĭba tor prĭglaustė kŭ daugiau žemaiĭiu tarmiŭ
- bėndrėnė rašĭba tor būtė parėmta nā ont nuormėnėma, ale ont vėnuoda žėnkla skėrtĭngĭms zvuonams użrašĭtė
- esont galėmĭbė użrašĭts teksts tor būtė lėngvė sovartaliuojams i pasirinkta tarmė
- žėnkla tor būtė lėngvė priėnami tėk kompioterie (sprėndėms atskėra žemaitėška klavėtūra), tėk telepuonė

Sava skėrtĭngomo žemaiĭiu tarmės gal vėnāp a kėtāp gropŭnamas. Pvz., palė „ėi/ĭ“, palė „mediu/medžiū“, palė „ne-/na-“, palė „plėkis/plikis“ tarėmus. Pradĭiu rėktom apsĭbriėžtė katras tarmės keravuotė, potam ėšskėrtė gropės ė sotartė katruos ĩpatĭbės tor atsispĭndietė raštė. Pabonguo lėkt testėtė ė jė rašĭba atruoda ėšbėngta: sodietė i kalbriedas taisĭklės ė skleistė kŭ plaĭiau pu svieta.

Tam tarpsniŭ kėg pripratėma gal taikĭtė J.A.Pabriežas siŭlĭta princėpa, ka masės gal nauduetė sava rašĭbas sėstema, katra ĩr ĩprasta, vuo rimtūs dalĭkūs laikĭtės vėnuodas rešĭbas. Tik tuokio bŭdo pu 100 metu galiesām torietė ėšsauguotas žemaiĭiu tarmiŭ ĩpatĭbės ė patė žemaiĭiu kalba.